

۴۴

پینگ‌پنگ از مدرسه تا قهرمانی

با امیرحسین احتشام‌زاده، قهرمان پینگ‌پنگ

سمانه آزاد

عکاس: رضا بهرامی

اشاره

برای علاقه‌مندان به ورزش پینگ‌پنگ نام امیرحسین احتشام‌زاده نام آشنایی است؛ کسی که برخی او را به حق پدر پینگ‌پنگ ایران می‌نامند. احتشام‌زاده متولد سال ۱۳۱۳ در تهران است. او که در چندین رشته ورزشی قهرمان است، پینگ‌پنگ را از زمانی که در دبیرستان البرز درس می‌خواند آغاز کرد و به مرور به قهرمانی ایران و جهان دست یافت. ۲۵ سال قهرمانی پینگ‌پنگ ایران و زحماتی که برای گسترش این رشته ورزشی در ایران کرده است باعث شد تا رشد آموزش تربیت بدنی مصاحبه‌ای را با او ترتیب دهد. آنچه می‌خوانید شرح این گفت‌وگوست.

دبیرستان کلینیکی داشت، اما آن دوران طب مانند الان نبود. با وجود اینکه شش ماه بستری بودم، اما هنوز در ساق پای من حفره‌ای ایجاد شده است. بعد از شش ماه دوباره به دبیرستان برگشتم. آن دوران در دبیرستان البرز چهار گروه ورزشی وجود داشت که هر گروه یک سرگروه داشت و من یکی از آن‌ها بودم، اما پزشک توصیه کرده بود تا مدتی مراعات کنم. بعضی از بچه‌ها دعوتم کردند که پینگ‌پنگ بازی کنم. من تا آن زمان پینگ‌پنگ بازی نکرده بودم، اما همین که راکت به دست گرفتم بازی را شروع کردم. پس از سه ماه قهرمان آموزشگاه‌ها و بعد از نه ماه قهرمان ملی شدم. در سال ۱۳۲۸ قهرمان ایران شدم و پس از آن به باشگاه تاج (استقلال فعلی) رفتم.

● و بعد به تدریج در مسابقات جهانی شرکت کردید.

بله. بعد از یک سال قرار شد برای مسابقات به اتریش برویم. وزارت ورزش امروزی در آن زمان سه اتاق اجاره‌ای روبه‌روی دانشکده افسری بود که در آنجا اعلام کردند ما پول نداریم تیم را به مسابقات جهانی بفرستیم. آن زمان من هفده ساله بودم و هنوز صغیر به حساب می‌آمدم، بنابراین به وکیلیم گفتم زمینی به مترای پنج هزار متر را در

● آقای احتشام‌زاده، شما ورزش‌های گوناگونی را تجربه کردید و در نهایت به پینگ‌پنگ رسیدید. ماجرای انتخاب این ورزش را برایمان بگویید.

من در دبیرستان البرز درس می‌خواندم و در چند رشته مثل والیبال، فوتبال، بسکتبال، دوومیدانی و پرش ارتفاع قهرمان بودم. دکتر مجتهدی از دست من عاجز شده بود تا اینکه محمود بیاتی که بعدها فوتبالیست تیم ملی شد، با لگدی که به من زد باعث شد ساق پای من آسیب ببیند. خوشبختانه دکتر لطیفی روبه‌روی

● یعنی شما فکر می کنید عملکرد فدراسیون پینگ پنگ قابل قبول است؟

بله. عملکردشان مثبت است. با وجود این، نوشاد عالمیان حتی جزء ۶۴ نفر برتر دنیا نشده است، چون کار خیلی سختی است.

● آقای احتشامزاده، شما مربی نداشتید؟

نه اصلاً. خودساخته بودیم. نمی توانم بگویم اثری است، اما خود بازیکن هم باید استعداد داشته باشد. مجید پسر من ۲۵ سال قهرمان ایران بود. می توانم بگویم او نابغه پینگ پنگ بود. سالها در جام ۲۲ بهمن ایران سوم می شد، اما در بخش انفرادی مجید اول می شد. حمید پسر دیگرم هم قهرمان بود.

بلوار کشاورز فعلی به قیمت متری ۲۵ ریال بفروشد که حدود ده هزار و پانصد تومان شد. من این مبلغ را به تیمسار جهانیانی دادم. حتی پول تو جیبی رئیس فدراسیون پینگ پنگ محمود حاجبی را هم من دادم. دو هزار تومان از پول باقی ماند که با آن برای بچه های تیم لباس خریدم و پول توجیبی شان را دادم. تیم متشکل از من به عنوان نفر اول، پرویز خاموشی نفر دوم و احمد مدرسی نفر سوم بود.

در مسابقات اتریش گرچه خوب بازی کردیم، اما چون تجربه چندانی نداشتیم نتیجه بخش نبود. پس از برگشت از اتریش به جشن پادشاهی محمدظاهرشاه، پادشاه افغانستان در کابل رفتیم. در آنجا هم نفر اول افغانستان را که از بازیکنان خیلی خوب بود، بردم. هیچ کس فکر نمی کرد بتوانم در مقابل او برنده شوم، چون همه ایرانی ها را به راحتی شکست می داد. اما من غوغایی در پینگ پنگ به پا کرده بودم و سه بر هیچ او را بردم.

● در مسابقات جهانی پینگ پنگ هم شرکت کردید.

بله. در سال ۱۹۵۷ مسابقات جهانی در استکهلم سوئد برگزار شد. در بخش تیمی کمترین باخت را داشتیم و کاپ بهترین بازیکن را دریافت کردم. در بخش انفرادی هم از میان ۵۰۰ بازیکن به ۱۶ نفر اول رسیدیم. یکی از بهترین بازیکنان تاناکا بود که در دور اول باید با او بازی می کردم. در واقع با وجود اینکه نفر سوم و پنجم دنیا را برده بودم چون در دور اول به تاناکا باختم در رنکینگ جهانی، رتبه نهم را به دست آوردم.

مسابقه جهانی بعدی، المپیک آسیایی در توکیو ژاپن بود. در آن مسابقات قهرمان اول و سوم جهان را شکست دادم و ستاره بازی ها شدم. در مسابقات انفرادی راکت شکست و نتوانستم خوب بازی کنم و این بدترین اتفاق بود. چون با هر راکت باید حداقل ۱۰ تا ۱۵ روز تمرین کرد تا جا بیفتد. با وجود این فقط دو باخت در این مسابقات داشتیم و قهرمان سوم المپیک شدیم.

سال ۱۹۶۳ مسابقات جهانی در چکسلواکی سابق برگزار شد و ما به رده بندی تیم ها بین نهم تا هجدهم رسیدیم. ایران با تیم روس ها بازی داشت. من هر سه بازیکن روس را شکست دادم، بزرگزاده دو بازی را برد و نفر سوم ما هم هر سه بازی را باخت. با این حال پنج بر چهار تیم روس ها را شکست دادیم و قهرمان نهم جهان شدیم. به این ترتیب برای اولین و آخرین بار تیم ایران نهم جهان شد. الان و یا حتی چندین سال بعد هم تیم پینگ پنگ ایران امکان ندارد به چنین جایی برسد. فکر می کنم تیم کنونی ایران بین رده های ۲۵ تا ۳۵ جهان است. البته فدراسیون فعلی فدراسیون خوبی است و همه دست اندر کارانش قهرمان پینگ پنگ بوده اند، ولی کار سخت است، زیرا همان طور که ما کار می کنیم دیگر کشورها هم در این زمینه فعالیت می کنند.

در آن دوره اصلاً به
پینگ پنگ اهمیت
داده نمی شد.
پس از هزینه ای
که صرف کردم
و عناوینی که
به دست آوردم
پینگ پنگ در
کشور راه باز کرد

● حتی در مدرسه هم مربی پینگ پنگ نداشتید؟

در آن دوره اصلاً به پینگ پنگ اهمیت داده نمی شد. پس از هزینه ای که صرف کردم و عناوینی که به دست آوردم پینگ پنگ در کشور راه باز کرد. حدود ۵۰ تا ۵۵ سال پیش مجلاتی مثل سپید و سیاه، تهران مصور، اطلاعات هفتگی و دنیای جدید، قهرمان سال را انتخاب می کردند. در یک دوره من انتخاب شدم و پس از آن پینگ پنگ جایی باز کرد.

● با قهرمانان فعلی رشته پینگ پنگ دیدار داشتید؟

دو سال پیش که هنوز بیمار نبودم گاهی در آکادمی پینگ پنگ بازی می کردم. روزی نوشاد آمد و گفت من شنیده ام کات های شما خیلی خوب است و کسی نمی تواند بزند. در این دیدار با هم کمی تمرین کردیم.

● شما عامل موفقیت خود را در چه می دانید؟

مدیر مدرسه دکتر مجتهدی بود که با ورزش مخالفت می کرد، اما آن قدر در رشته های مختلف قهرمان شده بودم که دیگر با من مخالفت نمی کرد. وقتی وارد رشته پینگ پنگ شدم و به مقام قهرمانی رسیدم، انگیزه ای شد که دیگر این رشته را رها نکنم. به یاد دارم که در سال ۱۳۵۱ یکی از روزنامه ها تیتزر زده بود: «امیر احتشامزاده ۲۴ گیم بازی، ۲۴ پیروزی». یعنی ۱۲ نفر را دو بر صفر شکست داده بودم.

● آخرین بازی حرفه ای تان چه زمانی بود؟ سال ۱۳۵۱

● پس از آن مربیگری را شروع کردید؟

نه. فقط یکبار بود که ایران با ژاپن بازی داشت، آن هم نه به عنوان مربی بلکه بیشتر ایده می‌دادم. بعد از انقلاب، آقای داوود شمسی رئیس سازمان تربیت بدنی شد و از من دعوت کردند تا رئیس فدراسیون پینگ‌پنگ شوم، اما قبول نکردم. به ایشان گفتم اگر رئیس فدراسیون شوم بعد از چند سال من را برکنار می‌کنند و آن وقت دیگر امیر احتشام‌زاده نیستم، رئیس فدراسیونی هستم که برکنار شده‌ام. بنابراین پیشنهاد دادند که دورادور به مربیان کمک کنم و من هم پذیرفتم. بسیاری از شاگردان من در دانشکده ورزش اکنون مناصبی دارند، از جمله آقای نیک‌بین که مدیرکل حوزه وزارتی است و پیش از آن هم رئیس فدراسیون چند رشته ورزشی بود. آقای مایلی‌کهن، خطیب و سجادی که معاون وزیر شد نیز از شاگردانم بودند.

● چه مدت در دانشگاه تدریس کردید؟

سه سال پیش از انقلاب و حدود هشت سال بعد از انقلاب در دانشگاه تدریس کردم.

● در مقایسه با گذشته، شرایط ورزش پینگ‌پنگ را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

آن زمان هم اگر من و آقای بزرگ‌زاده نبودیم، تیم پینگ‌پنگ ایران توفیقی نداشت. ما تیم مردان شوروی را در قهرمانی جهان پنج بر سه شکست دادیم. بعد از آن من به سوئیس رفتم و آقای بزرگ‌زاده به آمریکا رفت. در غیاب ما تیم دختران شوروی به ایران آمد و تیم مردان ما را پنج بر دو شکست داد!

● می‌توان گفت یک تنه ورزش پینگ‌پنگ ایران را سر و سامان دادید.

گاهی که به گذشته فکر می‌کنم خودم هم باور نمی‌کنم.

● اما اکنون وضعیت متفاوت است یعنی خیلی بعید به نظر می‌رسد که یک نفر به تنهایی یک تیم را نجات دهد.

بله نمی‌شود، اما چند جوان در تیم ملی ایران بازی می‌کنند که من موفقیت را در پیشانی‌شان می‌بینم.

● پس فکر می‌کنید پینگ‌پنگ ایران آینده خوبی خواهد داشت؟

بله، ولی راه سخت است. کشورهای اروپایی شرقی از یک سو و در آسیا هم چین، ژاپن، کره جنوبی، چین ملی، هنگ‌کنگ و سنگاپور از رقبای جدی ما هستند. در این تیم‌ها هم دو بازیکن چینی بازی می‌کنند. در

واقع چین پینگ‌پنگ را صادر می‌کند.

عوامل مختلفی باید دست به دست هم دهند تا به موفقیت برسیم. من از ۹ صبح تا ۹ شب تمرین می‌کردم. بازیکنان الآن بعد از سه ساعت تمرین خسته می‌شوند. انگیزه خیلی قوی لازم است تا کسانی مانند من یا آقای بزرگ‌زاده پیدا شوند که چنین استعدادی داشته باشند.

● شما ورزش پینگ‌پنگ را از مدرسه شروع کردید. این نشان‌دهنده نقش مهم مدرسه در ورزش است.

بله، خیلی مهم است. در دوره دانش‌آموزی ما، دبیرستان‌ها در ورزش با هم رقابت داشتند. مدارس مانند دارالفنون و البرز و فیروز بهرام همیشه در رقابت بودند.

● فکر می‌کنید اکنون مدارس ما برای پیشرفت پینگ‌پنگ چه کاری می‌توانند انجام دهند؟

باید مثل دیگر ورزش‌ها پینگ‌پنگ هم از ورزش‌های مدرسه‌ای باشد، به خصوص که با یک میز کوچک قابل اجراست. ورزشی مانند تنیس که تقریباً ورزشی اشرافی به حساب می‌آید، در مدرسه قابل اجرا نیست، چرا که موقعیت مالی مدرسه و دانش‌آموزان اجازه این کار را نمی‌دهد، اما پینگ‌پنگ را به راحتی می‌توان اجرا کرد. به نظرم فدراسیون فعلی در این زمینه فعالیت خوبی دارد. رئیس فدراسیون، آقای مهرداد علی‌قارداشی است که خودش قهرمان بوده است. محمود نظری دبیر فدراسیون هم قهرمان جوانان ایران بود. در واقع آن‌ها هم کننده کارند و هم علاقه‌مند به این حوزه. اگر کسی علاقه‌مند باشد و بتواند کاری انجام دهد، ورزش پیشرفت می‌کند. الآن چند بازیکن در تیم ملی هستند که فکر نمی‌کنم از نوشاد ضعیف‌تر باشند. به نظرم تیم ایران در مسابقات جهانی باید از همه جوانان استفاده کند.

● فکر می‌کنید می‌توانید در مدارس سیستمی را راه‌اندازی کنید که استعداد دانش‌آموزان را شناسایی کند؟

من در این باره با رئیس فدراسیون پینگ‌پنگ صحبت کرده‌ام و معتقدم باید کمیته استعدادیابی ایجاد کرد. از طرز راکت دست گرفتن و نوع بازی معلوم می‌شود که کدام بازیکن آینده دارد. استعدادها باید از مدرسه‌ها شناسایی شوند. فدراسیون این کارها را انجام می‌دهد و من خوشبین هستم. گرچه ورزش ایران چندان حساب و کتابی ندارد، اما اگر این گروه بر سر کار بماند می‌تواند خیلی کارها انجام دهند.

چند جوان در تیم ملی ایران بازی می‌کنند که من موفقیت را در پیشانی‌شان می‌بینم